

Cattleya maxima

LOKAKUU 2004

Lindleyi

Syn. *Epidendrum maximum* Reichenbach f., *Cattleya malouana* Linden & Barbosa Rodrigues

Teksti ja kuva © Jussi Gävert

Kotiseutu

Cattleya maxima on kaksi erilaista muotoa. Tanakka lyhytbulbinen ja kukaltaan voimakasvärinen kasvaa epifyytinä, joskus litofyytinä Andien länsirinteillä Kolumbian eteläosissa, Perun pohjoisosissa ja Ecuadorissa melkein 2 km korkeudelle asti. Toinen solakka pitkäbulbinen kasvaa Ecuadorissa lähellä merenpinnan tasoa. Laji mainitaan myös Venezuelasta. *C. maxima* on Perun kansalliskukka.

Espanjalaiset Ruíz and Pavón löysivät 1777-luvun lopulla laventelinvärisen orkidean alangolta Ecuadorista. Tästä hyvin suuresta yksilöstä säilyi osia herbaariossa. John Lindley sai sen käsiinsä ja nimesi lajin 1831, jolloin ei vielä tunnettu kaikkia suuria ja rotevia katleijoja.

Kuvaus

Alankomuoto voi olla jopa 60 cm korkea, sekä pesäpallomailaa muistuttava bulbi (yli 20 cm) että yleensä ainoa lehti (yli 30 cm) ovat katleijoille kapeita. Kukinnossa on ollut jopa 21 kukkaa kooltaan n. 12 cm. *C. maximan* kukka on tähtimäinen, ehkä eräiden leelioiden kaltainen, näyttäviin katleijoihin verrattuna ikään kuin kainon suloinen. Sepalit ja petalit ovat kapeita avautuessaan, tällä muodolla vienon roosanvioletteja ja muuttuvat kukinnan aikana hieman sinertävämmiksi. Niiden suonet näkyvät kapeina ja voimakkaamman värisinä. Torvimaisen huulen perusväri on samanlainen. Siitintukku jää sen sisälle piiloon. Suonituksen väri on levinnyt voimakkaan sinivioletiksi kuvioksi. Huulen pituussuunnassa on kapea keltainen raita, joka ulottuu huulen keskeltä huulen sisään. Keltainen raita on kaikissa *C. maximan* värimuunnoksissa erottaen sen kaikista muista katleijoista. Muunnosten väri vaihtelee valkeasta rotevan lyhytbulbisen ja -lehtisen vuoristomuodon voimakkaan punaviolettiiin. Lyhyt muoto on orkideankasvattajilla suosituimpi pienemmän tilantarpeensa ja värikkyytensä

vuoksi.

Tuoksua mainitaan suloisen vienoksi ja jossakin lähteessä olemattomaksi. Omalla yksilölläni on vieno ”kukkakaupparmainen” tuoksu, jossa on lisäksi selvä hunajainen vivahde. Tuoksu voimistuu aamupäivällä ja heikkenee iltaan.

Kukinta-aika

Luonnossa laji ilmeisesti kukkii nimensä (Flor de Navidad, joulukukka) perusteella joulun tienoilla, viljeltynä Pohjois-Amerikassa lokakuun loppupuolelta joulukuun alkuun. Oma yksilöni on kukkinut syys-lokakuussa. Tänä vuonna se avasi 3 kukkaansa yhdistyksen syyskuun kokouksen jälkeisenä päivänä ja pudotti viimeisen kukkansa aamulla ennen lokakuun kokousta. On siis myös kukinta-ajaltaan kaino.

Hoito-ohjeet

Saksalaisella nettisivulla *C. maximan* hoitoa pidetään hankalana. Amerikan orkideayhdistyksen lehdessä A.A. Chadwick puolestaan pitää hoitoa helppona ja antaa suunnilleen seuraavanlaisia ohjeita.

Lyhyen ja pitkän muodon lämpö- ja valovaatimukset poikkeavat luontaisten kasvupaikkojensa mukaan. Vuoristoperäisen lyhyen muodon yölämpötila voi laskea aina 15 asteeseen ja se hyötyy voimakkaammasta valosta kuin alangon pitkä muoto, jonka yölämpötila ei saisi laskea alle 18 C. Molemmille 30 C on päivälämpötilan yläraja. Valoa pitäisi antaa mahdollisimman paljon. Sen määrää säännöstellään kasvin väriä seuraamalla. Lyhyt saa hieman punertuakin, kun taas pitkä kasvaa parhaiten vaalean vihreänä. Molemmat hyötyvät voimakkaasta tuuletuksesta. Jotta pitkä muoto kasvattaisi mahdollisimman isot bulbit se tarvitsee vahvat juuret. Siksi se olisi hyvä istuttaa hieman tavallista syvemmälle (slightly underpotted) ja mieluummin saviruukkuun kuin korkkilevyllä. Saviruukussa bulbit kasvavat suuremmiksi. Uudelleenistutuksen aika on heti, kun uudet juuret alkavat kasvaa. Lannoitetaan vain kasvuaikana.

Oma *C. maximan* oli 60-luvulla kesät Sauvossa ulkona puolivarjossa ja syksyllä valoisalla itäkaakkoisella ikkunalaudalla kerrostalossa. Se kukki ainakin 1965–68 ja mahdollisesti myös myöhemmin. Sittemmin seuraavissa asunnoissa ei valo ilmeisesti riittänyt kukintaan. Oltuaan välillä muualla hoidossa sain sen takaisin 1995. Oulunkylässä pihaolosuhteissa kasvu voimistui lannoituksen myötä ja viime vuonna muodostui jo pieni nupputuppi. Veijo Koluselta saamieni ohjeiden mukaan sijoitin sen sisälle länsi-ikkunalle ja tuuletin voimakkaasti, jolloin muodostui nupputuppi. Nuput kehittyivät kukiksi uudessa orkideakaapissani. Toinen yksilö kasvatti vielä isomman bulbin, muttei tuppea. Syynä lienee väärä vuosirytmä. Uusi bulbi näyttää lähtevän helposti kasvuun liian aikaisin, eikä seuraava ehdi kehittää nupputuppea.

Lähteet ja lisätietoja

A.A. Chadwick. The American Orchid Society Magazine December, 2000

<http://www.heimwerker.de/service/garten-lexikon/cattleye.htm>

<http://www.speciesorchids.com/CattleyaMaxima.html>

<http://www.orchidsonline.com.au/species255.html>

<http://www.orchids.org/ooc/Genera/Cattleya/maxima/index.shtml>

http://www.orchideenforum.de/kdb/index.php4?main_id=308&auswahl02=true&g_a_h=Art

<http://www.orchidspecies.com/catleyamaxima.htm>

Linkit tarkastettu 10.02.2005
